

Joanna Kalaga

Bubel-Łukowiska, st. IX, gm. Janów
Podlaski, woj. białskopodlaskie, AZP
56-87/11

Informator Archeologiczny : badania 30, 200-201

1996

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

(humus) o miąższości do 30–40 cm – zalegał dość skomplikowany układ nawarstwień w układzie horyzontalnym: jasnobrunatny, drobnoziarnisty piasek (warstwa II) o miąższości do 40 cm oraz brunatny piasek (warstwa III) o miąższości 40–80 cm, który w części północnej wykopu zagłębiał się w klinowato wchodzący w dno wykopu obiekt, któremu towarzyszyły skupiska spalenizny. W przewarstwień stanowiących jądro w dużej mierze zniwelowanego wału grodziska wystąpiły soczewkowato układające się warstwy: glinki pomarańczowej (warstwa IV), glinki szarozielonkawej (warstwa V), szarobrunatnego piasku (warstwa VI) i rdzawej glinki (warstwa VII) – każda miąższości 10–20 cm. Poniżej zalegał biało-żółty, drobnoziarnisty piasek (calec). W narożniku południowo-wschodnim wykopu zlokalizowano jeszcze jeden obiekt – jamę wędzarską, dość nieregularnego, owalnego kształtu (średnicy około 140 cm), w przekroju zbliżonego do gruszkowatego, która w spagowych partiach obrzeży zawierała spore ilości łusek i ości rybich. Poniżej jego niecki wystąpiło lejowate, 70-centymetrowe przegłębienie, wypełnione ciemnobrunatnym piaskiem w spagowych partiach nasycyonym spalenizną. Wykop 2/96, usytuowany prostopadle do wykopu 1/96, obejmował wewnętrzne partie obwałowań grodu. Zarejestrowano w nim nawarstwienia kulturowe o miąższości do 120 cm. Warstwę I stanowił humus miąższości 20–30 cm, pod nim zalegał ciemnobrunatny piasek miąższości 12–23 cm (warstwa II), a poniżej brunatny piasek miąższości 10–50 cm (warstwa III), w którym, w części południowej wykopu, wystąpiła soczewa jasnobrunatnego piasku (warstwa IV) oraz wkładki brunatnoszarego piasku ze smugami spalenizny, miąższości 10–30 cm (warstwa V). W narożniku północno-zachodnim wykopu odsłonięto rumowisko kamieni polnych w owalu ciemnobrunatnego piasku ze spalenizną, o średnicy około 1,5 m. W północno-zachodniej części profilu, na głębokości około 80 cm uchwycono żuchwę ludzką. Świadek między wykopami 1/96 i 2/96, oznaczony umownie jako wykop 3/96, pozwolił zlokalizować niemal kompletnie zachowany szkielet, który został wtórnie zniszczony i nie zachował układu anatomicznego w miejscu pochówku – czaszka była rozbita na 4 części rozrzucone na obszarze około 0,5 m². Pochówek pochodził raczej z wczesnośredniowiecznej fazy przedgrodowej lub, być może, z przełomu II i III w. Na ten okres datowane są materiały kultury oksywijskiej, występujące na wtórnym złożu we wszystkich nawarstwień stanowiących. Charakter nawarstwień kulturowych, w których zlokalizowano pochówek, wyklucza możliwość późniejszego wkopu. Szkielet przekazany zostanie dr. A. Florkowskiemu (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu) do analizy antropologicznej. Z zabytków wydzielonych na uwagę zasługują: grzebień kościany, przęślik gliniany, fragment ceramicznej dyszy z naciekami korozji metali kolorowych i rogowe szydło. Pozyskano ponadto 392 fragmenty kości zwierzęcych oraz spore ilości łusek i ości rybich (przekazane do analizy D. Makowieckiemu – Polska Akademia Nauk, Poznań). Analiza ruchomego materiału zabytkowego (496 fragmentów naczyń glinianych) potwierdziła dotychczasowe ustalenia co do chronologii stanowiska, pozwalające umieścić czas funkcjonowania grodu w obrębie jednej fazy osadniczej, zamykającej się w okresie 2 połowy XIII w. Podczas tegorocznych badań pobrano kilkanaście prób z konstrukcji drewnianych (odkrytych wcześniej pod wodą przy prawym brzegu Drwęcy) do badań dendrologicznych i dendrochronologicznych w pracowni dr. A. Zielskiego w Instytucie Biologii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu – zostały one wydatowane na lata po 1300 AD, 1314 AD i po 1302 AD.

BUBEL-ŁUKOWISKA, st. IX,
gm. Janów Podlaski,
woj. białkopodlaskie,
AZP 56–87/11

- ślady osadnictwa z epoki kamienia
- ślady osadnictwa kultury łużyckiej (wczesna epoka żelaza)
- ślady osadnictwa wczesnośredniowiecznego (VII–VIII w.)
- osada wczesnośredniowieczna (X–XII w.)

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w dniach od 8 do 12 września przez dr Joannę Kalagę (Instytut Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego). Finansowane przez PSOZ. Drugi sezon badań. Przebadano powierzchnię 1 ara.

W wykopie III pod warstwą humusu wystąpiła warstwa kulturowa, miejscami dochodząca do 40 cm. Odkryto zarysy dwóch obiektów, oznaczonych numerami 17 i 18. Obiekt 17 był wczesnośredniowieczną (X–XI w.) jamą produkcyjną, której kształt, w profilu trapezowaty, w części stropowej zbliżony był do owalu. Wypełnisko stanowiła intensywnie czarna, przepalona ziemia z dużą ilością materiału ceramicznego, kości zwierzęcych i polepy konstrukcyjnej. Obiekt 18 to jama kultury łużyckiej z wczesnej epoki żelaza. W części stropowej miała

kształt zbliżony do owalu, w profilu była trapezowata. Wypełnisko tworzył szarobrazowy piasek. W wykopie IV po zdjęciu humusu odsłonięto zarysy fundamentów dużego budynku murowanego, z istniejącą tutaj w XVII-XVIII w. Bindugą. Fundamenty nieznacznie uszkodziły 3 wczesnośredniowieczne obiekty. Obiekt 14 – jama z VIII-IX w. – w części stropowej miał kształt zbliżony do owalnego, w profilu prostokątny. W wypełnisku z szaroczarnej ziemi, przechodzącej głębiej w szarobrazową, znaleziono kości zwierzęce i fragmenty naczyń glinianych. Obiekt 15 – jama osadnicza z X-XII w. – w części stropowej zbliżony do prostokąta i prostokątny w profilu, miał wypełnisko utworzone z intensywnie czarnej, przepalanej ziemi z dużą ilością węgla drzewnych, ceramiki i kości zwierzęcych. Obiekt 16 był półziemianką z IX-XI w., która w części stropowej przybierała kształt prostokątny, zaś w profilu nieckowaty. Jej wypełnisko stanowiła intensywnie czarna ziemia z dużą ilością węgla drzewnych, fragmentów naczyń glinianych, polepy i kości zwierzęcych.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Muzeum Okręgowym w Białej Podlaskiej. Wyniki badań zostaną opublikowane w wydawnictwie „Ratownicze badania archeologiczne na terenie województwa białkopodlaskiego”. Badania będą kontynuowane.

Bucz, st. 2,
gm. Przemęt, woj. leszczyńskie

patrz: okres nowożytny

Bukowo Morskie, st. 10,
gm. Darłowo, woj. koszalińskie

patrz: późne średniowiecze

BYDGOSZCZ, st. 1,
AZP 37-38/140

- grodzisko wczesnośredniowieczne
- zamek z późnego średniowiecza i okresu nowożytnego (2 poł. XIV-XIX w.)

Badania wykopaliskowe, przeprowadzone pod kierunkiem prof. dr hab. Jadwigi Chudziakowej (Zespół do Badań Dziejów Bydgoszczy przy Uniwersyteckim Centrum Archeologii Średniowiecza i Nowożytności w Toruniu). Pracami terenowymi kierowała mgr Elżbieta Dygaszewicz. Finansowane przez Urząd Miasta Bydgoszczy. Czwarły sezon badań. Założono 3 wykopy, ze względu na współczesną zabudowę i zadrzewienie, zlokalizowane w jedyńskich dostępnych miejscach.

Badania prowadzono w rejonie przypuszczalnej lokalizacji wczesnośredniowiecznego grodu książęcego i zbudowanego na jego miejscu przez Kazimierza Wielkiego murowanego zamku, którego relikty zostały całkowicie rozebrane w końcu XIX wieku. Zarejestrowano układ nawarstwień wnętrza grodu, fragmenty drewnianych umocnień i fosy oraz przepalone konstrukcje ceglane, wiążące się z gotyckim zamkiem.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w archiwum PSOZ w Bydgoszczy.

Badania będą kontynuowane.

Bydgoszcz-Palcz, st. 123

patrz: neolit

CHELM,
ul. Czarnieckiego 8, st. 144,
AZP 80-90/5

- ślady osadnictwa mezolitycznego
- wczesnośredniowieczna osada przygodowa (XII-XIII w.)

Ratownicze badania przedinvestycyjne, przeprowadzone przez mgr. Stanisława Gołuba (firma Usługi Archeologiczne). Konsultant – dr hab. Irena Kutylowska (Katedra Archeologii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie). Finansowane przez PSOZ i Urząd Wojewódzki w Chełmie. Drugi sezon badań. Przebadano powierzchnię 5 arów.

Stwierdzono ciągłość zabudowy osady – 42 odkryte obiekty położone były blisko siebie. Osada o charakterze przygodowym miała regularną zabudowę. Odsłonięto drewniane domy rzędowe, półziemianki mieszkalne, obiekty produkcyjne oraz studnię. Obiekt nr 19 (produkcyjny, o wymiarach 8-10 x 4-5 m) miał dwudzielne wypełnisko, zagłębione nieckowato w kredowy całec, oraz część otwartą, zadaszoną na 10 drewnianych słupach. W wypełnisku tego obiektu odkryto dużą ilość fragmentów ceramiki, żelazne noże, klamry do pasa, ostrogę oraz żużel żelazny i ślady przepalenia w warstwach spagowych. W obiekcie nr 7 (jama gospodarcza) obok licznych fragmentów ceramiki i kości zwierzęcych odkryto kilka fragmentów szklanych bransolet. Pozyskano duże ilości materiału ceramicznego, jednolitego chronologicznie (XII-XIII w.), kości zwierzęce, ozdobny skręt z drutu, dużo przedmiotów z rogu, cię-